

STRATEJİ

28 Mayıs 2001

ELEKTRİK ENERJİSİ SEKTÖRÜ

Enerji Bakanlığı'nın Otoprodüktörlere Getirdiği Son Düzenleme

Enerji Bakanlığı'ndan haftasonu yapılan açıklamaya göre bundan böyle otoprodüktör santral projeleri daha titiz bir şekilde incelenerek sadece enerjiye ihtiyaç duyulan bölgelerde yatırım yapılmasına izin verilecek. Başvuruların değerlendirilmesi esnasında TEAŞ'ın bölgesel talepleri dikkate alınacak, bu taleplere ve enerji ihtiyacına uygun bulunan otoprodüktör yatırımlarına izin verilecek. Ülkenin enerji ihtiyaçlarının çok üzerinde ve bölgesel talepler dikkate alınmadan hazırlanan otoprodüktör tesisi başvuruları ise TEAŞ'ın belirlediği kriterlere uymaları halinde yatırım izni alabilecek.

Aslında yukarıdaki açıklama ilk bakışta Türkiye'yi uzun vadede otoprodüktör yatırımları konusunda plansız büyümekten koruyacak gibi görünse de, son satır bu konuda iyimser olmamız gerektiğini hatırlatıyor. Son satır uyarınca "Ülkenin enerji ihtiyaçlarının çok üzerinde ve bölgesel talepler dikkate alınmadan hazırlanan otoprodüktör tesisi başvuruları ise TEAŞ'ın belirlediği kriterlere uymaları halinde yatırım izni alabilecek." Yani Mersin'e 1200 MW kurulu güce sahip bir otoprodüktör santrali ihtiyaç olmasa da TEAŞ'ın kriterlerine uygun olduğu için inşaa edilebilecek. Yada Seydişehir'e 740 MW'lık bir santral yapılması için izin verilebilecek. Örnekleri çoğaltmak mümkün olmakla birlikte biz bu yönde olası bir uygulamanın doğuracağı sonuçları inceleyelim.

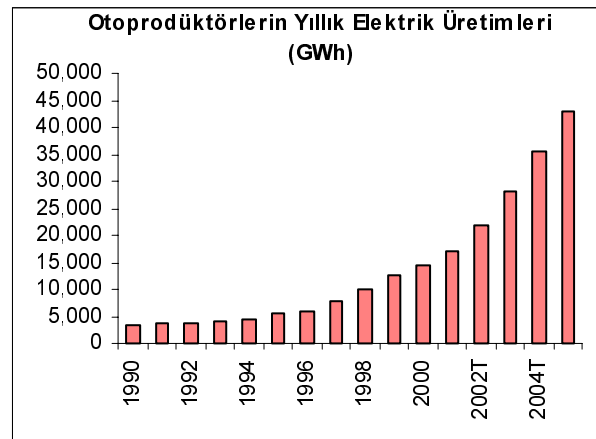
Enerji Bakanlığı son birkaç yıldır yaşanmakta olan enerji açığından kurtulmak için ivedi çareler ararken devam etmekte olan özelleştirme çalışmalarını hızlandırmak gerektiğinin farkına vardı. Ancak bürokratik işlemlerin uzun zaman alması, hukuk hükümleri üzerinde anlaşma sağlanmasındaki güçlükler ve projelerin hazine garantisi olmaksızın finansman bulmakta zorlanmaları Yap-İşlet-Devret ve Yap-İşlet modellerini işlemez hale getirmişti. Bu şartlar altında Hazine'ye finansman yükü getirmeden kısa sürede inşa edilerek faaliyete geçirilen otoprodüktörlerin yıldızı parladı. Bakanlık, faaliyet göstermekte olan otoprodüktörlerin elindeki atıl kapasitenin üretime geçirilerek elektrik açığının kapatılmasında kullanılması için otoprodüktörlere verdiği teşvikleri arttırdı.

Yukarıdaki açıklamanın satır aralarında da belirtildiği üzere bölge farkı gözetmeksizin otoprodüktör yatırımları için ardi ardına izin verilmeye başlandı (Bölge seçiminde aslında bir istisna var. Marmara Bölgesi'nin Trakya Bölümü Bulgaristan'dan ithal edilen elektrikle beslendiği için bu bölümde otoprodüktör yatırımı yapılmasına izin verilmiyor).

Özel sektörün elektrik enerjisinde faaliyet gösterebilmesinin işleyen tek ve en verimli metodu gibi gözükken otoprodüktörlük pek çok yatırımcının ilgisini çekti. Artan teşviklerin otoprodüktörlüğü son derece cazip getirmesi Enerji Bakanlığı'na yapılan başvurularda patlamaya yol açtı. Ancak başvurular içinde 1200 MW gibi oldukça büyük ölçekte santrallerin da bulunması verilen izinlerin ve değerlendirilmekte olan başvuruların daha iyi incelenmesi gerektiğini hatırlattı.

Mart ayında yürürlüğe giren Elektrik Piyasası Kanunu otoprodüktörlerin yıl içinde TEAŞ'a satabilecekleri elektrik enerjisi miktarını

üretimlerinin %20'siyle sınırladı ve daha fazlasını TEAŞ'a satmak durumunda olan otoprodüktörlerin üretici firma lisansı almalarını zorunlu kıldı. Bakanlık yetkilileri bunu da yeterli görmemiş olacaklar ki

yukarıda bahsettiğimiz açıklamayı yaptılar ve TEAŞ'ı da yatırımlar konusunda yetkili bir mercii haline getirdiler.

Şu an Enerji Bakanlığı'nda değerlendirilmekte olan projeler arasında 550, 740 ve 1200 MW kurulu güce sahip otoprodüktör santralleri var ki bu büyüklükteki santrallerin Türkiye'nin 2000 yılı elektrik üretiminin %3-7'sini üretme kapasitesine sahip. Bu santraller bırakın faaliyet gösterecekleri bölgedeki sanayinin elektrik ihtiyacını karşılamayı, tüm bölgenin elektrik tüketimini dahi karşılayabilir.

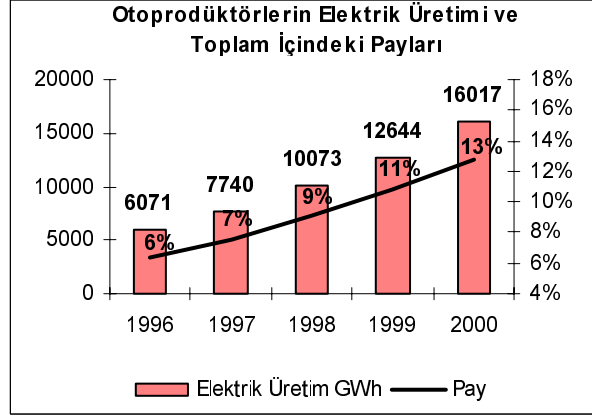
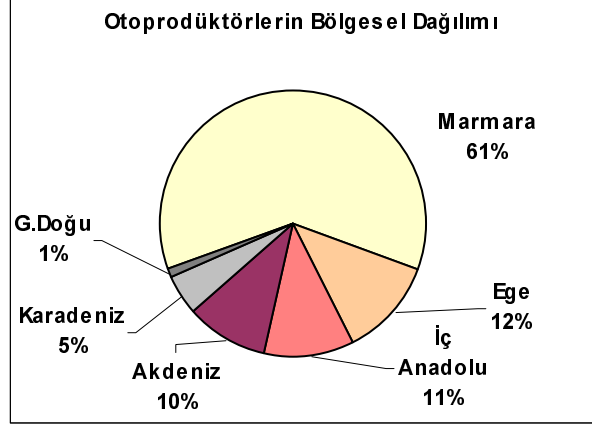
Örneğin Akdeniz Bölgesi 2000 yılı itibariyle faaliyetteki otoprodüktörlerin yaklaşık %10'una sahipken sözkonusu başvurulara izin verilmesi ve faaliyete geçirilmeleri durumunda Bölge'nin payı %25'e ulaşıyor ki bu bizce üzerinde dikkatle düşünülmesi gereken bir konu.

Öte yandan Bakanlık'taki başvuruların tamamının onaylanması durumunda (Kojenerasyon Derneği projeksiyonlarına göre) otoprodüktörlerin yıllık üretimdeki payları 2005 yılında %40'a ulaşacak. Türkiye şu anda bile otoprodüktörlerin elektrik üretimindeki payıyla Avrupa ortalamasının üzerinde. 2000 yılı sonu itibariyle otoprodüktörlerin ulusal elektrik üretimindeki payı %13'e ulaşırken, Avrupa Birliği ortaması ise %10.

Bu projelere bölgesel elektrik ihtiyacının üzerinde olmalarına rağmen TEAŞ'ın nasıl belirleneceği belli olmayan kriterlerine uygun oldukları için izin verildiği takdirde haksız rekabete yol açılmış olacaktır. Çünkü bu büyük santralleri işletecek şirketler otoprodüktör olmaktan çok birer üretici şirket olarak faaliyet göstereceklerdir. Üstelik otoprodüktörlere sağlanan yasal kolaylıkların yarattığı avantajlarla.

Tabi ki şunu unutmamak gerek: Önümüzdeki yıllarda elektrik fiyatlarının Üst Kurul tarafından belirleneceği ülkemizde serbest piyasa koşullarına en yakın uygulama otoprodüktörler. Ürettikleri elektriği ortaklarına (TEDAŞ'ın satış fiyatını gözönünde tutarak) belirledikleri fiyat üzerinden satan otoprodüktörler, satış işlemlerini de ikili anlaşmalar vasıtasıyla yapıyorlar. Ayrıca ne yatırım esnasında ne de yatırımdan sonra Hazine'ye finansman yükü getirmiyorlar.

Ancak otoprodüktörlük bir çeşit üretici şirket lisansı olarak da görülmemeli. Sanayi kuruluşlarının kendi elektrik ihtiyaçlarını karşılamaları teşvik edilirken bunun bölgesel ve ulusal enerji dengesini bozucu bir hal alması ve üretici şirketlerin aleyhine gelişen bir haksız rekabete yol açmasına da izin verilmemeli.

Konu ile ilgili geçmiş raporlarımızı

www.strateji.com.tr / araştırma / sektör raporları

Ya da www.strateji.com.tr ana sayfasında Enerji başlığı altında bulabilirsiniz.

Bu raporda yer alan tüm bilgi ve veriler güvenilir olduğuna inanılan, halka açık kaynaklardan alınmıştır. Raporda yer alan bilgilerin doğru ve eksiksiz olması amacıyla gereken tüm dikkat ve özen gösterilmiştir. Bu bilgilerin kullanılması sonucu doğabilecek sonuçlardan, bilgilerdeki eksiklik ya da yanlışlıktan Strateji Menkul Değerler A.Ş. sorumlu tutulamaz. Bu yayında yer alan görüş ve düşüncelerin Strateji Menkul Değerler A.Ş. yönetimi için hiçbir bağlayıcılığı yoktur. Bu bilgi ve verilerin amacı, profesyonel yatırımcılara enformasyon vermek olup, kişilerin yatırım kararlarını söz konusu bilgilere bağlı kalmadan verdikleri varsayıdır. Bu nedenle, yayınlanan hiçbir görüş ya da düşünce bir yatırım önerisinde bulunma hedefi ya da adı geçen hisselerin alınıp satılması tavsiyesi niteliğinde değildir. Strateji Menkul Değerler A.Ş.'nin bağlı kuruluşları, çalışanları, yöneticileri, ortakları, hakkında rapor yazılan şirket ile danışmanlık niteliğinde zaman zaman doğrudan ya da dolaylı olarak birebir ilişkiye girmiş olabilir ya da herhangi bir hisse senedi işlemi gerçekleştirmiş olabilirler.

2001 Strateji Menkul Değerler A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Strateji Menkul Değerler'in izni alınmadan, elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt cihazı veya başka bir yöntemle, bu yayınların bir kısmı ya da tamamının kopyası çıkarılamaz, bilgisayar sistemlerine aktarılamaz.